

Rodoma versija 9 iš 9
2:54:54 Jul 11, 2011

Sąrašas Archyvas Pagalba

Nuorodos į kitus puslapius, įvedimo formos ir paieškos laukeliai gali neveikti. Uri: http://www.culture.lt/lmenas/?leid_id=3258&kas=straipsnis&st_id=15574 laikas: 2:54:54 Jul 11, 2011 [[paslėpti](#)]

Literatūra ir Menas

Lietuvos rašytojų sąjungos savaitraštis
Literatūra ir menas

2009-11-06 nr. 3258

| Spausdinti | Archyvas | Redakcija |

PIRMASIS

- ALGIS SKAČKAUSKAS. 32
- KRONIKA 1
- KITAME NUMERYJE

KULTŪROS ŽEMĖLAPIS

- KINO TEATRAI
- TEATRAI
- KONCERTAI
- PARODOS
- VAKARAI
- ĮVAIRŪS

PUBLICISTIKA

- STASYS STACEVIČIUS. Iš Bedugnio dienoraščių (2)
- VYTAUTAS KIRKUTIS. Medinis medinukų gyvenimas 4

KNYGOS

- MARI POISSON kalbina SVAJŪNAS SABALIAUSKAS. Rašytojai Londonas dovanuoja laimę gyventi ir rašyti 14
- MARGARITA LUŽYTĖ. Du literatūros tilteliai
- NAUJOS KNYGOS
- Knygų dešimtukai
- Bibliografijos ir knygotyros centras

TEATRAS

- VIKTORIJA IVANOVA. Apie Pažadus, Išnašas ir IETM Susitikimą

DAILĖ

- KRISTINA STANČIENĖ. Iš lietuviškojo ekspresionizmo istorijos 3
- JOLANTA SEREIKAITĖ. Istorijos sluoksniai 1

MUZIKA

- LORETA VENCLAUSKAS. Kompozitoriui Feliksui Bajorui – 75-eri 1

FOTOGRAFIJA

Fotografinis mitas ir tikėjimas

REMIGIJUS VENCKUS

[skaityti komentarus]

Vilmanto Dambrausko nuotrauka iš parodos „Ir tada jie nusprendė išplaukti...“

Spalio 15–lapkričio 7 d. Šiaulių dailės galerijoje veikia grafinio dizaino menininko Vilmanto Dambrausko fotografijų paroda „Ir tada jie nusprendė išplaukti...“, kurioje atveriamas savotiškas mito ir tikėjimo klodas, leidžiantis kūrinius sieti su literatūrine inscenizacija. Literatūriškumo išvalgoms pagrindą suteikia ekspoziciją pagrindžiantis autoriaus tekstas:

Jie... Vienus akmenis mylėjo labiau nei kitus. Ypač blizgančius. Dėl jų net žudė. Mirusiuosius gerbė labiau nei gyvuosius, esančius šalia. Patys rinkdavo tuos, kurie sprendė jų likimus, dabindavo kitokiais rūbais ir lenkėsi jiems. Vaikščioti galėjo visi, bet rinkosi šliaužoti. Tuos, kurie skraidė – laikė priištus. Rinko vieną, kuris turėjo mirti dėl visų jų, kad po to būtų garbinamas. Jie... Kirto, skynė, kasė ir sėmė tol, kol nieko nebeliko. Ir tada jie nusprendė išplaukti... Vietos užteko ne visiems... Jie... Tokie panašūs į mus.

Menininko tekstas rodo ne tik per fotografijas suformuoto mito tikroviškumą, bet ir tuo pačiu aktualizuojamą tam tikrą periodiškai žmoniją išstinkančią krizę. Istoriskumas čia atliepiamas ženklais, nurodančiais į didvyriškus žmonijos mitus, į religijos propaguojamą pasiaukojimą ir gausiai Biblijoje aprašomą Kristaus meilę, į besaikį ir pražūtingą vartojimą. Kas yra mitas ir kiek jis mitiškas, jei gimsta iš mūsų realybės, ją atspindi kaip veidrodį? Mitas apnuogina realybę, saugomą ir maskuojamą kaip gobšulio nuodėmę bei kaltės gėdą. Esama realybė nėra mitas, bet už jos slypintys nutylėjimai, įsipainioję neleistino mąstymo miglose, ilgainiui įgauna mitinę, įtaigią vizualią formą.

Fotografinėse inscenizacijose slepiami moterų veidai, kūnus jos apsiaučia audiniais. Nors nuogumas ir elgesys ganėtinai natūralistiniai, bet nepaliekama galimybės demaskuoti jų tapatybę. Čia anoniminės moterys vaizduojamos mistinių ritualų įkarštyje. Vienoje iš nuotraukų – moteris, atsiskusi į medžio kamienė išskaptuotoje keistoje angoje stovintį audinyje suvyniotą kūną. Rankose tarsi kaukolę, primenančią amžinybę ir laikinumą, ji laiko akmenį. Ar akmuo yra žudymo įrankis, o suvyniotas į audinį kūnas – šio destruktivaus akto padarinys? Ne veltui V. Dambrauskas parašė: „(...) vienus akmenis mylėjo labiau nei kitus (...) dėl jų net žudė.“ Kūnas, kuris atsidūrė medžio kamienė angoje, virsta glaudžiu dabarties santykiu su amžinybe – kelione į pomirtinį pasaulį. Autorius ne tik su ilgesiu ir skausmu žiūri į žmonių giminę, pardavusių vertybes, įsitikinimus ir tikėjimo tiesas, bet ir akcentuoja amžiną civilizacijos krizės problemą. Galbūt šis veiksmas virsta mechanišku ir beprasmiu praeitį menančiu ritualu?

Ar meilė akmeniui nepanaši į meilę stabui? Ar stabo aktualizavimas

Kultūros kalendorius
nuo 2011 m. Liepos

P A T K P Š S

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

		1	2	3	4
5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28
29	30	31			

Nuorodos

Kultūros diskusijų forumas,
Kultūros vartai,
Kultūros institucijos,
Meno galerijos,
Meno bankas

„DAILĖ“, „VILNIUS“,
„7 MENO DIENOS“,
„ŠIAURĖS ATĖNAI“,
„LITERATŪRA IR MENAS“,
„NEMUNAS“,
„UŽUPIO ŽURNALAS“

Lietuva internete

PAVELDAS

- LIUCIJA ARMONAITĖ.
Gobelenai,
atveriantys sielą 3

SAVAITĖ SU TV

- SKIRMANTAS
VALIULIS.
Lietuva gali 1

FOTOGRAFIJA

- REMIGIJUS
VENCKUS.
Fotografinis mitas ir
tikėjimas → 2

(PA)SKAITINIAI

- MINDAUGAS
PELECKIS.
Sunaikinimas 19

POEZIJA

- ARVYDAS GENYS.
Atkerėti garsai 5

**PROZA/Apsakymo
konkursas**

- GERDA
VENČKAUSKAITĖ.
Vietoj gyvenimo 8

VERTIMAI

- JONAS MEKAS.
Metų pabaigos
laiškas draugams 5

**AKTYVIOS
JUNGTVYS/
ŠIUOLAIKINIS
MENAS**

- RIDAS VISKAUSKAS.
„Nepatogus kinas“ –
smalsiems ir
jautriems

**AKTYVIOS
JUNGTVYS/KULTŪROS
DIS/KURSE**

- ANGELĖ
JASEVIČIENĖ.
Kai matosi tai, ko
turėtų nesimatyti
- MICHAEL JOHNSON.
Vienos esė istorija

**AKTYVIOS
JUNGTVYS/JAUNIMO
PUSLAPIS**

- ONA
GAIDAMAVIČIŪTĖ.
Kaip peržengti kūno
ribotumą 2

KRONIKA

- „Trupė liūdi“:
„Išvažiuoju“ 1
- Sugrįžimai į gimtinę

DE PROFUNDIS**Nepriklausomas robotas
atsakomybės
„Literatūros ir meno“
puslapis**

- ALEKSANDR MATLIN.
Mano pirmasis
darbas Amerikoje 2

DAILĖRAŠTIS

- KRISTINA
STANČIENĖ.

neatskleidžia tikėjimo mirties? Kai kurios fotografijos veikia kaip nuorodos į Kristaus plakimo pas Pontijų Pilotą epizodus ir erškėčių vainiko dėvėjimą, aprašytą Biblijoje. Gal čia pati fotografinė inscenizacija įgauna stabo bruožų? Gal soste ant neštuvų sėdintis ir tarnų nešamas išdidus kaip galingas valdovas žmogus primena karalių Saliamoną? Nors fotografijose iš dalies formuojama hipnotizuojanti ir tauri žvilgsnių ir gestų psichologinė įtampa, bet šis personažas nekelia pagarbos. Visas fotografijų ciklo audinys egzistuoja kaip save naikinančios visuomenės atspindys. Gailesčio nesukelia net erškėčių vainiką dėvintis narve uždarytas vyras. O akmenį tempiančios vyrų figūros rodo tikrovę, suformuotą materialistų ir įstrigusią žmogiškose klaidose. Lukštenant sluoksnį po sluoksnio, imi matyti egoistišką ir susvetimėjusį žmogų, primenantį mus – šiandienos vartotojus. Galbūt ir mums, jei nuspręstume išplaukti, vietas užtektų ne visiems...

Atrodo, kad po to, kai šie fotografijose vaizduojami vyrai iš urvo į šviesą ištempo didžiausią paskutinį akmenį ir jį saugos kaip vertingiausią visatos turtą, mito veikėjai taps ne žmonėmis, o žemesniais padarais, primenančiais besiraizgančias kirmėles. Atrodo, kad čia klaidingai suvokiama visata. Juk ji nuo akmens tik prasideda, bet nėra akmuo. Išplaukti, kad būtų galima tą akmenį išsaugoti? O gal plaukiant nuskęsti kartu su juo? Ironiška, bet primena posakį -- pasirišk akmenį po kaklu, kad greičiau nuskęstum. Vis dėlto mirtis vardan akmens reikalinga. Tik tada gali atsirasti didvyris, kurį būtų galima garbinti ir jį tikėti kaip Kristų.

Neišsenkančios prasmės fotografinis V. Dambrausko mitas, veikia kaip vizualinė mūsų kultūros praeities nuoroda, aštrina vaizduotę ir vizualumą pateikia kaip šiandienai aktualų praeities faktą. Galbūt ši romantiška, estetizuota, poetizuota ir net sakralinama praeitis gimdo tikėjimą, kaip baimę? O gal ir pati inscenuota fotografinė realybė lieka tikėjimo objektu? Mito netikrumas ir vizualiniai fotografijos paviršiuje apgyvendinti ženklai nurodo į mūsų europinės kultūros giliausius ir tamsiausius logiška ir intuityviai suvokiamus klodus. Tai, ką regime fotografijose yra inscenizacija, bet akys, regėdamos atpažįstamus šiauliečių veidus, mitą paverčia tikrove, o protas, ieškodamas santykio su kultūros atmintimi, verčia pašiurpti odą, išgyventi širdies dūžius, iš baimės džiūstančią burną ir karstelėjusį liežuvių skonį.

Kuo tikroviškesnė inscenizacija, tuo labiau ja tikima. Inscenizacija tampa savotišku agresijos, pasikėsinimo į mūsų tikrovę pliūpsniu – pavojaus ir smurto forma. V. Dambrausko sukurta realybė gausi nuorodų į mitą, kaip religiją, kaip absoliučią tiesą, kuria nedera abejoti. Kiekvienas personažų gestas, kūno padėtis, formų ir audinių medžiagiškumas detalai apmąstytas. Čia išryškėja religines dogmas atliepiantis meno hipnotiškumas. Kiekvienas fotografinių personažų gestas tarytum atitinka religijos suformuotą elgesio kanoną. Fotografija tampa meditacija – užburiančia malda. Čia aktualus tikėjimo ir pasitikėjimo aspektas, vedantis prie amžinojo žmogaus noro save mitologizuoti ir fetišizuoti; tapti savotišku ritualo centru ir pamatyti save iš šalies. Panašu į nesąmoningus erotinius geismus. Čia žiūrovas save projektuoja į regimus kūnus ir išbanda savo galimybes. Baisiausia, kad stebėtojai tampa mito dalyviais, verčiančiais atkartoti civilizacijos krizę ir taip paversti ją permanentine. Išplaukti į pažadėtąją žemę jau yra per vėlu...

Skaitytojų vertinimai55632. **m.m.u.** 2009-11-10 13:08

Tikrai nesu iš tų, kurie mano, kad gėlės nereikalingos, nes ir bulvės žydi, bet mėgaujuosi tik nespalvotomis fotografijomis, ypač senomis... galiu valandų valandas kur nors svečiuose vartyti senus albumus ir spoksoti į visai man nežinomus veidus... na, gal čia yra mano mentaliteto problemos, nes sunkiai "įkirtau" ir šią superintelektualią apžvalgą...

56313. **Turmas** 2009-12-15 05:08

m.m.u. :)

Parašykite savo nuomonęĮrašykite skaičių: *Trys šimtai dešimt*Vardas arba parašas: El. pašto adresas: @ Straipsnio vertinimas: [išsiųsti]

Kultūros sostinės spindesys ir skurdas	
• ANATOLIJUS LAPINSKAS. Tiltas į Nidos plenerų istoriją	9
• KRISTINA STANČIENĖ. Kultūros ir istorinės atminties ženklas	1
• Kvietimas apsilankyti meno virtuvėje	
• Sveikiname konkurso „Jaunojo tapytojo prizas 2009“ nugalėtojus	
• Naruševičių šeimos kūrybos paroda Punske	
• Turbulencija – trys požiūriai	
• Informacija	
• Jubiliejai	
• Parodos LDS galerijose	
• In memoriam	1